
Cat_Carta de Colom-Pere Posa-cat

Autor:

Data de publicació: 17-09-2014

Senyor: Perquè sé que aureu plaer de la grand vitoria que el nostre Senyor m'ha donat en el meu viatge vós escrig aquesta, per la qual sabreu com en vint dies vaig passar a les Índies amb l'armada que vostra illustríssima, meu senyor, em vareu donar, on jo vaig trobar moltes illes poblades amb gent sense nom, i delles totes he pres possessió per Sa Altesa amb pregó i uandera rreal estesa, i no vaig ser contradit.

A la primera que jo vaig trobar vaig posar de nom Sant Saluador, en commemoració de la seva Alta Magestat, la qual marauillosament tot això ha donat; els indis l'anomenen Guanahani. A la segona vaig posar nom l'illa de Santa Maria de Concepció, a la tercera, Ferrandina; a la quarta, l'illa Bella, a la cinquena, l'illa Joana, i així a cadascuna un nom nou. Quant jo vaig arribar a la Joana vaig seguir io la costa della al ponent, i la vaig trobar tan gran que vaig pensar que seria terra ferma, la prouincia de Catay. I com no vaig trobar així viles i llogarets a la costa de la mar, petites poblacions, amb la gent de les quals no podia hauer parla, perquè després fuyan tots, anaua jo endavant en el camí, pensant de no errar grans ciutats o viles, i al cap de moltes llegües, vist que no hauia innouació i que la costa em portaua al setentrí, de on la meua voluntat era contrària, perquè l'hivern era ja encarnat, jo tenia propòsit de fer del al austro i tanbé el vent em va donar endavant, vaig determinar de no esperar un altre temps i tornar enrere fin un assenyalat port, de on enbié dos homes per la terra per saber si hauia rei o grans ciutats. Caminaren III jornadas i van trobar infinites poblacions petites i gent sense nom, mes no cosa de regiment, per la qual es tornaren.

Jo entenia fart d'altres indis, que ia tenia presos, com continuament aquesta terra era illa, i així vaig seguir la costa della a l'orient cent i set llegües fins on feia fi, del qual cap vaig veure una altra illa a l'orient, distant d'aquesta deu o vuit llegües, a la qual després vaig posar nom a la spaniola; i vaig anar allà, i vaig seguir la part del setentrí, així com de la loana l'orient CLXXVIII grans llegües per línia recta de l'orient així com de la loana, la qual i totes les altres són fortíssimes en massa grau, i aquesta en extrem; en ella hi ha molts ports a la costa de la mar sense comparació d'altres que jo sàpiga en cristians i fartos rius bons i grans que és meravel·la; les terres della són altes i en ella hi ha moltes serres i muntanyes altíssimes, sense comparació de l'illa de centre frei, totes fermosíssimes, de mil formes, i totes caminables i plenes d'arbres de mil maneres i altes i semblen que arriben al cel, i tinc per dit que IAMES perden la fulla, segons ho pot comprendre, que els vaig veure tan verds i tan bonics com són per maig a Spania, i uns estauan florits, uns amb fruit, i uns en un altre terme, segons és la seva qualitat.

I cantaua el rossinyol i altres ocells de mil maneres al mes de nouembre per allà on jo anaua; hi ha palmes de sis o de vuit maneres, que és admiració veure-les, per la diformidad fermosa dellas, mes així com els altres arbres i fruits i ieruas. En ella hi ha pinedes a marauilla, i hi ha canpiñas grandíssimes, i hi ha mel, i de moltes maneres de aues i fruites molt diuersas. A les terres hi ha moltes mines de metalls i hi ha gent instimabile nom. La spañola és marauilla: les serres i les muntanyes i les uegas i les campiñas, i les terres tan fermosas i gruixudes per a plantar i sembrar, pa criar ramats de totes sorts, per hedificios de viles i llocs. Els ports de la mar, aquí no hauria crehencia sense vista, i dels rius molts i grans i bones aigües, els més de los quals porten or. En els arbres i fruits i yeruas hi ha grans diferencies d'aquelles de la loana; en aquesta hi ha moltes specierías i grans mines d'or i d'altres metalls. La gent desta Ylla i de totes les altres que he trobat i hagut ni institutriu hagut notícia, caminen tots nus, homes i mullers, així com les seves mares els parin, encara algunes mullers es cobrían un sol lloc amb una fulla de Yeruá o una cosa de cotó que per això fan. Ells no tenen ferro ni acer ni armes ni són [parell] a això, no perquè no sigui gent ben disposada i de fermosa alçada, saluo que són molt et [brosos] a marauilla. No tenen altres armes saluo les armes de les canyes quando estan amb la llavor, a [la] qual posen la fi un escuradents agut, i no gosen usar d'aquelles, que moltes vegades em [aca] eu embiar a terra dues o tres homes a alguna vila per hauer parla sortir a [això] sense nom, i després que els veien arribar fuyan a no guardar pare a fill, i això no perquè a cap se institutriu fet mal, abans, a tot on jo institutriu estat i pogut hauer parla, els he donat de tot el que tenia, així teles com altres coses moltes, sense rebre per això cosa alguna, mes són així temorosos sense remei. És veritat que, després que asseguruen i perden aquesta por, ells són tant sense engany i tan liberals del que tenen que no ho creurien sinó el que ho veiés. Ells, de cosa que tinguin, pidiéndogela, mai diuen de no; conuidan la persona amb això i mostren tant d'amor que donarien els cors i volen sigui cosa de ualor, o sigui de poc

preu, després per qualquiera coseta de quasevol manera que sigui que se li doni per això siguin contents. Jo vaig defensar que no se'ls donessin coses tan siuiles com trossos de terrissa trencades i trossos de vidre trencat i caps de dagugetas; haunque quan ells això podien arribar, els semblava hauer la mejor ioya del món; que es va encertar hauer un mariner, per una agugeta, d'or de pes de dos castellans i mig; i altres, d'altres coses, que molt menys valien, molt més. Ja per blanques nueuas dauan per elles tot quant tenien, haunque fossin dues ni 3 castellans d'or o una arroua o dues de cotó filat. Fasta els trossos dels arcs trencats de les pipes tomauan i dauan el que tenien com a bèsties. Així que em va semblar malament jo ho vaig defensar. I donaua jo gracioses mil coses bones que jo leuaua perquè prenguin amor; i allenda desto es faran cristians, que s'inclinen a l'amor i ceruicio de sa altesa i de tota la nació catelana; i procuren de aiuntar de ens donar de les coses que tenen en abundància que ens són necessàries. I no coneixien cap bolet ni idolatria, saluo que tots creuen que les forces i el bé és al cel, i creien molt ferma que jo, amb aquests nauíos i gent, venia del cel i en tal acatament em rebien en tot terme, després de hauer perdut la por. I això no procedeix perquè siguin ignorants, sinó de molt sotil enginy, i homes que naueguen totes aquelles mars, que és marauilla la bona compte que donen de tot, saluo perquè mai van veure gent vestida ni semeiantes nauíos. I després que lege a les Índies, a la primera illa que vaig trobar vaig prendre per forza alguns dellos pa que deprendiesen i em donessin notia del que AUIA en aquelles parts, i així va ser que després entendiron i ens a ells, quant per llengua o senyals, i aquests han aprouechado molt. Oi dia els porto que sempre estan de propòsit que vinc del cel, per molta conversa que ayan hagut amb mi. I aquests eren els primers a pronunciar-on jo llegaua i els altres anauan corrent de casa en casa, ia les viles properes amb veus altes: venit, veniu a uera la gent del cel. Així, tots, homes com mullers, després d'hauer el cor segur de nosaltres, venien que non cadaua gran ni petit, i tots portaven algu de menjar i de beure que dauan amb un amor marauillos.

Ells tenen a totes les yllas moltes canoes, a manera de fustes de rem; dellas maiores, unes menors, i algunes i moltes són més grans que huna fusta de deu i vuit bancs; no són tan amples perquè són de hun sola fusta, mes huna fusta no terna amb elles al rem perquè van que no és cosa de creure, i amb aquestes nauegan totes aquelles illes, que són innombrables, i porten els seues mecaderies. Algunes destas canoes he vist amb LXX i LXXX homes en ella, i cada un amb el seu rem.

En totes aquestes illes no vide molta diuersidad de la fechura de la gent, ni en els costums, ni en la llengua, saluo que tots s'entenen, que és cosa molt sigular, per la qual cosa espero què determinaran les seva altesa per a la couersió dells de la nostra santa fe, a la qual són molt disposats.

Ja he dit com jo hauia caminat CVII llegües per la costa de la mar, per la dreita línia d'occident a orient, per l'illa Ioana, segons el qual camí puc dir que aquesta illa és maior que Anglaterra i Escòcia iuntas, perquè més enllà destas CVII llegües em queda, de la part de ponent, dues prouincias que io no he caminat, la una de las quals diuen Auau, on neix la gent amb cua; les quals prouincias no poden tenir en longura menys de L o IX llegües, segons vaig poder entendre destos indis que jo tinc, los quals saben totes les yllas. Aquesta altra Spaniola en cercol té més que Spanya tota des Coliure, per costa de mar, fins a Fuenterauia, en Uiscaya, doncs en una quadra vaig caminar CLXXXVIII grands llegües per recta línia d'occident a orient. Aquesta és per desitjar i [uista] és per mai dexar, a la qual ja [que de to] dónes tingui presa [d] a possessió per Ses Alteses i totes siguin més abastadas del que io sé i puc dezir, i totes les tinc per les seves alteses qual dellas poden disposar com i tan complidamente com dels regnes de Castella. En aquesta Espanyola, en el lloc més conuenible i mejor comarca per les mines de l'or i de tot tracte, així de la terra ferma d'Aqua com d'aquella d'allà del Gran Ca, on haura grand tracte i guany, he pres possessió d'una vila gran, a la qual vaig posar nom a la vila de Naudad, i en ella he dato força i fortaleza, que ja a aquestes hores estarà del tot acabada, i he dexado-hi gent que abasta per semeiante dato, amb armes i artellarías i vitualles per més d'un any, i fusta i mestre de la mar a totes arts per fazer altres; i gran amistat amb el Rei d'aquella terra, en tant grau que preciaua de em trucar i etener per germà, i haunque li mudés la voluntat a hofrender aquesta gent, ell ni els suios no saben què siguin armes, i caminen nus com ja he dit. Són els més temerosos que hi ha al món, així que només la gent que allà queda és per a destruir tota aquella terra, i és Ylla si perill de les seves persones sabent-regir. En totes aquestes illes em sembla que tots els homes siguin contents amb una dona, i al seu maïoral o rei donen fasta veynte. Les dones em sembla que trabaxan més que els homes, ni he pogut entendre si tenint béns propis, que em va semblar veure que aquells que un tenia tots hazían part, especialment de les coses menjadores.

En aquestes illes fasta aquí no he trobat homes mostrudos com molts pensauan, mes abans és tota gent de molt valent acatament, ni són negres com a Guinea, saluo amb els seus cabells correndíos, i no es crien on hi ha impeto massa dels raigs solars; és veritat quel sol té allà grand fuerça, ja que és diferent de la Liña iquinocial vint i sis grans. En aquestes illes, on hi ha muntanyes grans, hi ha tenia fuerça el fred aquest yuierno, mes ells ho pateixen pel costum que amb l'ajuda de les viandes mengen amb espècies moltes i molt calents en excés. Així que mostruos no he trobat ni notícia, saluo d'una Ylla que és aquí a la segona a l'entrada de les Yndias, que és poblada d'una gent que tenen en totes les yllas per molt ferotges, els quals mengen carn umana. Aquests tenen moltes canaus, amb les quals corren totes les yllas de l'Índia, roben i prenen quant poden; ells no són més difformes que els altres, saluo que tenen en

costum de portar els cabells llargs com dones, i usen arcs i fletxes de les mateixes armes de canyes, amb un escuradents al cap per defecte de ferro que no tenen. Són entre aquests altres pobles que són en molt grau couardes, mes jo no els tinc en res més que als altres. Aquests són aquells que tracten amb les dones de matremomo, que és la primera Ylla partint de Spanya per a les Índies que es troba, a la qual no hi ha home cap; elles no fan servir exercio femeníl, saluo arcs i frechas, com els sobredichos de canyes, i s'armen i cobigan amb Launes de arambre que tenen molt. Una altra Ylla em seguran més gran que l'Espanyola, en què les persones no tenen cap cabell. En aquesta hi ha or sense conte i destas i de les altres porto comigo indis per testimoni.

En conclusió, a parlar desto només que s'ha dato aquest viage que va ser així de corida, que poden veure Les seves Alteses que jo els donaré or quant ouieren menester amb molt poqueta ajuda que els seus alteses em donaran agora, especiaría i cotó quant seves Alteses manessin carregar, i almástica quanta manessin carregar; i de la qual fasta oi no s'ha trobat saluo a Grècia a l'illa de Xío, i el senyoriu la uende com vol, i ligunáloe quant manessin carregar, i esclaus quants manessin carregar, i seran dels ydólatres. I crec hauer trobat ruybaruo i canyella, i altres mil coses de substància trobaré, que Haurán trobat la gent que jo allà deixo; perquè jo no m'he detingut cap terme, en quant al uent em aia donat lloc de nauegar: només a la vila de Nauidad, en quant dexé assegurat i ben assentat. I a la veritat, molt més ficiera si els nauíos em siruieran com a raó demanaua. Això és força i etern Déu nostre Senyor, lo qual dóna a tots aquells que caminen el seu camí victòria de coses que semblen impossibles. I aquesta assenyaladament va ser la una, perquè haunque destas terres Aian trobat o escripto tot va per coniectura sense reunir de uista, saluo comprenent, a tant que els oients, els més, escoltauan i iuzgauan més per parla que per poca c [óssa] dello . Així que, ja que el nostre Redemtor va donar aquesta victòria als nostres ilustrísimos Rei i Reyna ea seus regnes famosos de tan alta cosa, on tota la christiandad deue prendre alegria i fazer grans festes, i donar gràcies solemnes a la Sancta Trinitat amb moltes oraciós solemnes, per el tant enxalçament que Haurán en tornant-se tants pobles a la nostra sancta fe, i després pels béns temporals que no solament a l'Espanya, més tots els christianos Ternan aquí refrigeri i guany. Això segons el dato així em breue.

Data en la calauera, sobre les illes de Canària, a XV de febrer any mil CCCCLXXXIII.

Farà el que maneu.

L'Almirall.

Anima que venia dins de la carta.

Després d'aquest escript i estant en mar de Castella, va sortir tant de vent sul i sud-est que m'ha fet descarregar les naus, però vaig arribar aquí en aquest port de Lisboa, que va ser la major marauella del món, on vaig recordar escriure a Sa Altesa. En totes les Yndias he sempre trobat el temps com al maig. On jo vaig anar en XXXIII dies i vaig tornar en XXVIII, saluat d'aquestas tempestes que encara m'han tingut XIII dies corrent per aquesta mar. Diuen ací tots els homes de la mar que jamai hi ha hagut tan dolent yuern ni tantes pèrdues de naus. Data ha Quatorze dies de març.

Aquesta Carta enbia Colom a l'escriua de ració de les illes trobades en les Índies.

Continguda a una altra de Sa Altesa